

חלופות בהערכת הישגים;

מאגר קישורים לקבצים הכוללים כלי הערכה ומחווניים למורים

בבתי הספר העל יסודיים

הקובץ מאגד קישורים המפנים את הקורא לחומר תיאורטי ולדוגמאות של כלי הערכה שונים, וכן למגוון גדול של מטלות הערכה בתחומי דעת שונים שפותחו במשרד החינוך; באגף לחינוך על יסודי, באגף לתכניות לימודים ובמזכירות הפדגוגית וכן על ידי ראמ"ה.

מורים המבקשים להשתמש בכלי הערכה חלופיים, או להיעזר בחומרים קיימים לצורך פיתוח כלי הערכה לשם הערכת הלמידה ו/או לשם קביעת הציון הבית ספרי לבגרות (30%) ו/או לצרכי הוראה אחרים מוזמנים להיעזר בחומרים רלבנטיים שקישור אליהם מופיע בקובץ זה.

הקישורים שנבחרו לקובץ זה הינם "מעט המחזיק מרובה". הקובץ כולל קישורים למיטב ספרות העזר הקיימת בעברית, ומיטב אתרי מקצועות הלימוד המותאמים לרמת החטיבה העליונה ולמטלות הערכה המיועדות לבגרות.

1. ספרים הכוללים רקע תאורטי והדרכה בהכנת כלי הערכה ומחווניים וכן דוגמאות מתחומי דעת שונים.

א. איך עושים את זה? מדריך מעשי לחלופות בהערכת הישגים, (2002).
שלמה בן אליהו ורותי רז (עורכים). האגף לחינוך על יסודי והאגף לתכניות לימודים, משרד החינוך. ירושלים.

הספר מבהיר את העקרונות להערכה מעצבת של הישגי תלמידים ומציג מגוון כלי הערכה כגון; מטלת ביצוע, סיור לימודי, מפת מושגים, עבודה עיונית, עבודת חקר, תלקיט ועוד. בספר מוצגות דוגמאות רבות למטלות הערכה שונות ומחווניים להערכת המטלות.

הספר הינו תוצר של הניסוי "בגרות 2000" בו השתתפו 41 צוותי מקצוע בתחומי דעת שונים מ – 22 חטיבות עליוניות. בניסוי זה הציונים הבית ספריים הוכרו כציוני הבגרות של בתי"ס האלה. כלומר, כשווי ערך לציוני הבגרות המקובלים שהם שקלול של ציון בית- הספר (הציון השנתי) וציון הבחינה החיצונית.

בתהליך הניסוי, צוותי מורים בליווי מדריכים מתחום מקצוע ההוראה עסקו בישיבות צוות שבועיות, בתכנון ההוראה, בפיתוח מגוון כלי הערכה על-פי גישת החלופות בהערכת הישגים ובבקרה משותפת על תהליכי ההערכה ותלקיטי התלמידים. מדגם תלקיטים מכל בית-ספר הועבר לבקרת איכות בידי גורם חיצוני: צוות בקרה מטעם המחלקה להשתלמות שבאוניברסיטה הפתוחה.

הניסוי תוכנן והופעל במסגרת "מכון סאלד" ובשיתוף עם צוות המחלקה להשתלמות שבאוניברסיטה הפתוחה. הניסוי רוכז על ידי דר' שלמה בן אליהו מהאגף לחינוך על יסודי בוצע בשנים 1997-2000.

ב. חלופות בהערכת הישגים (1997) מנוחה בירנבוים. הוצאת רמות, אוניברסיטת תל אביב.

משרד החינוך
מינהל פדגוגי
אגף א' חינוך על יסודי

<http://www.kotar.co.il/KotarApp/Viewer.aspx?nBookID=92528804#1.undefi.5.fit>
[width](#)

ספר לימוד מרכזי וכולל לנושא הערכה ומדידה. בספר מוצגים ומפורטים מגוון רחב של כלים ושיטות להערכה של הישגי תלמידים. לצד הסברים תיאורטיים מוצגים כלי הערכה חלופיים, בניהם תלקיט, מטלות ביצוע וכדומה, וניתן הסבר כיצד לבנות ולפתח כלי הערכה שונים ומחוננים עבורם.

הדוגמאות בספר אינו מופנות לשכבת גיל מסוימת, כפי שהוצגו בפריט הקודם, אולם, חלקן מתאימות לשימוש בחטיבה העליונה בביה"ס העל יסודי.

ג. **הערכה מושכלת; מתיאוריה למעשה (1999) מנוחה בירנבאום (עורכת)**
הוצאת רמות, אוניברסיטת תל אביב.

<http://www.kotar.co.il/KotarApp/Viewer.aspx?nBookID=92577384#1.undefi.5.fit>
[width](#)

הספר כולל בעיקר דוגמאות של הערכה מתחומי דעת שונים ומשלבי גיל שונים. הדוגמאות כוללות יעדי הוראה הנגזרים מתכנית הלימודים של תחום הדעת ומהתאמה לשלב הגיל של הלומדים: בית ספר יסודי, חטיבת ביניים, מכללה להוראה, חינוך מבוגרים;. הדוגמאות ממחישות את השימוש בכלים חלופיים ומתייחסות להבנית ההתאמה בין יעדי ההוראה, תהליך ההוראה, פיתוח כלי הערכה הולם (מטלות ביצוע, תלקיט וכדומה) ומחוננים מפורטים ההולמים את היעדים.

2. כלי הערכה ומחוננים המצויים באתרי או"ח משרד החינוך

בתחומי הדעת השונים הנלמדים בחטיבה העליונה מתקיימות לצד ההבחנות בכתב בבחינת הבגרות דרכי הערכה מגוונות. המפמ"רים השונים ריכזו באתריהם חומר רב הקשור לכלי הערכה ולמחוננים שלהם. מורים מכל תחומי הדעת מוזמנים להכיר את הכלים ולהתאים אותם לצרכיהם.

א. התלקיט

מתוך האתר של מקצוע הלימוד מוט"ב (מדע וטכנולוגיה בחברה) תחת לשונית מקצועות לימוד אגף מדעים.

http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Mazkirut_Pedagogit/Motav/Haracha/Talkit2.htm

הקישור כולל קבצים שונים המכילים את המידע הבא:
הסבר מהו תלקיט, מבנה התלקיט במוט"ב, דף מלווה לתלקיט, מחוננים מפורטים לכל אחת משימות ההערכה של מוט"ב, הסבר מהו הדף אישי של התלמיד שצריך להיכלל בתלקיט, מחוון לדף האישי, אופן חישוב הציון לתלקיט, ואוסף שאלות רפלקטיביות לתלמיד.

ב. למידה מבוססת פרויקט (PBL)

מתוך האתר של מגמת הנדסת אלקטרוניקה ומחשבים (מגמה 11) במינהל מדע וטכנולוגיה באתר אוח משרד החינוך.

<http://cms.education.gov.il/NR/rdonlyres/C4071C93-17D2-4406-AD89-24DCD690C4CA/182845/madrichlamoraproyaktim19jan12.pdf>

הקובץ הינו;

מדריך למורה לביצוע עבודת גמר/פרויקט במגמת הנדסת אלקטרוניקה ומחשבים. המדריך יצא לאור על ידי משרד החינוך (2012) ונכתב במשותף על ידי ארבעה גופים; האגף לתכניות לימודים במשרד החינוך, המרכז הישראלי לחינוך מדעי טכנולוגי ע"ש עמוס דה-שליט, מט"ח, והאוניברסיטה הפתוחה- בית הספר לטכנולוגיה.
המדריך כולל שלושה פרקים;
פרק א'- תיאוריות של למידה והסבר מפורט מהי למידה מבוססת פרויקטים, טקסונומיה של פתרון בעיות.
פרק ב'- הנחיות לביצוע עבודת פרויקט הכוללת את ההנחיות לתלמיד, שלבי הביצוע ותיעוד עבודת התלמיד.
פרק ג'- הערכה של עבודת התלמיד הכוללת שלושה סוגי מחוונים;
מחון להערכת חשיבה מרמה גבוהה
מחון להערכת רמות הידע
מחון להערכת העצמאות ויכולת הכוונה עצמית של התלמיד
המדריך עשיר בדוגמאות והסברים מתחום האלקטרוניקה והמחשבים.

ג. מטלת ביצוע

מתוך האתר של אזרחות, תחת לשונית מקצועות הלימוד באגף חברה ורוח

[http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Mazkirut Pedagogit/MafmarEzrachut/ChativaElyona/Matalot/MatalotBizua.htm](http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Mazkirut_Pedagogit/MafmarEzrachut/ChativaElyona/Matalot/MatalotBizua.htm)

הקישור מפנה לקבוצת גדולה של קבצים שהינם מחוונים למטלות ביצוע מגוונות;
ניתן למצוא לצד מחון בסיסי למטלת ביצוע, מחון למטלה העוסקת במעורבות חברתית-אזרחית, מחון למטלה בתחום התורני, מחון למטלת ביצוע שהיא כתיבת נייר עמדה, מחון להערכת פעילות של ארגון המגזר השלישי, מחון להערכה של מטלת ביצוע העוסקת בנושא חדשותי, ועוד.

ד. עבודת חקר

מתוך האתר של מדעי החברה, תחת לשונית מקצועות לימוד באגף חברה ורוח.

משרד החינוך
מינהל פדגוגי
אגף א' חינוך על יסודי

<http://cms.education.gov.il/NR/rdonlyres/058BECE5-F059-43B2-AB8A-A305B770E960/163705/6.pdf>

הקישור מפנה לחוברת הנחיות לכתיבת היחידה החמישית במדעי החברה הכוללת הנחיות לכתיבת הצעת העבודה והעבודה, מבנה העבודה והדרישות הנדרשות מעבודת החקר, וכן מחוון להערכתה. בחוברת מצויים גם נספחים ובהן דוגמאות מהתחום.

<http://cms.education.gov.il/NR/rdonlyres/058BECE5-F059-43B2-AB8A-A305B770E960/159174/didaktika.pdf>

במסמך זה, המצוי אף הוא באתר מדעי החברה מצוי הסבר מפורט על מהי עבודת חקר, כיצד יש להכין אותה.

3. מטלות להערכה הישגים ומחווניים לחטיבת הביניים, דוגמאות מתחומי דעת שונים:

בנוסף לחומרים שצוינו, באתרים שונים נמצאים חומרים שפותחו באופן ייחודי עבור תכניות הלימוד לבית הספר העל יסודי. אלה יוכלו לשמש בסיס הן להשתלמויות מורים בתחום והן לפיתוח והתאמה של כלים למורים המלמדים בעיקר בחטיבות הביניים בתחומי הדעת השונים.

א. מטלות ביצוע בתרבות ישראל ומורשתו – (2012-2013)

<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Rama/maagaraimesimot/MaagreMesimot/Tarbut Israel.htm>

ב. מטלות ביצוע באנגלית (2002)

<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Rama/maagaraimesimot/MaagreMesimot/MaagarMisimot.htm>

ג. מטלות ביצוע במדע וטכנולוגיה

<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Rama/maagaraimesimot/MaagreMesimot/MaagarMisimot.htm>

ד. מטלות ביצוע בעברית

<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Rama/maagaraimesimot/MaagreMesimot/Maagar hatab evrit.htm>

משרד החינוך
מינהל פדגוגי
אגף א' חינוך על יסודי

ה. מטלות ביצוע להקניית אוריינות מתמטית

http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Tochniyot_Limudim/Math/Chatav/OryanutMath